

ЕЛЕКТРОННАТА АГОРА НА БРИТАНСКАТА ОБЩНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Десислава Рангелова

ELECTRONIC AGORA OF THE BRITISH COMMUNITY IN BULGARIA

Desislava Rangelova

Abstract

The formation of the British community in Bulgaria is a migration process, described as lifestyle migration that became with mass character in the early 21st century, the peak was registered between 2006 and 2008. In the communication process of the British community we can observe two types of boundaries, which in this study I called external and internal. The external is between real and virtual world, it is very porous and easily overcome, but in the absence of an internet connection and technological device it solidify. The British generate new levels of access to social membership that are created by them, assuming that they are internal.

Key words: *British community, lifestyle migration, borders, virtual identity, electronic agora, social networks.*

Живеем в дигитална епоха, в глобален свят, в който електронната революция промени начина на общуване, като скъси дистанциите. Новите фундаментални процеси са свързани с формата на комуникация, която се трансформира от лице в лице към опосредствана. Социалната структура, която характеризира обществото в началото на XXI век, е построена около цифрови мрежи за комуникация.¹ Мануел Кастелс твърди, че комуникационните процеси се осъществяват в нов технологичен контекст като резултат от глобалните дигитални мрежи, които са основна система в началото на новия век.

Хауърд Рейнголд въвежда понятието „електронна агора“, като твърди, че с него може да бъде обозначена в световен мащаб мрежата за комуникации на гражданите. Термин, заимстван от класическия гръцки, атинската агора е не само отворено пространство, а публично, където се събират атинските граждани, провеждат се дебати, засягащи полиса, обменя се информация и т.н.² Според Рейнголд хората във виртуалните общности използват думите върху екрана, за да обменят любезности и спорят, за да участват в интелектуален курс, да провеждат търговия, обмен на знания, да оказват емоционална подкрепа, да клокарстват, да се влюбват, да намират приятели и да ги губят, да играят игри, да флиртуват, да създават изкуство и за много празни приказки.³ „Хората във виртуалните общности правят всичко, което правят и в реалния си живот, само че забравят за тялото си. Тук не можеш да целунеш, нито пък някой може да те удари, но много други неща могат да се случат в рамките на тези ограничения. За милионите, които са въввлечени в тях, богатството и виталността на компютърно-опосредените култури са много привлекателни, дори водят до пристрастяване“.⁴ В настоящото изследване под виртуална агора ще разбираме общуването на британската общност в България чрез различни онлайн платформи и като цяло изградената комуникационна мрежа във виртуалното пространство. Виртуалните връзки допринасят за общото нарастване на взаимодействието между хората, включително за “личните” срещи. Очевиден факт е, че мнозинството от членовете на предприятията, администрациите, университетите, училищата или казано по друг начин, на всички класически организации – били те разпръснати териториално или събрани в рамките на едно учреждение – вече са свързани с електронна поща, споделят наблюденията си в Интранет и общуват с всички свои клиенти, партньори, потребители и други посредством някой уеб сайт.⁵

Използвайки термина на Рейнголд, ще се опрем на теорията за границите на Сара Грийн, според която те приемат както материална, така и концептуална форма и ако маркират различия, то винаги го правят по еднакъв начин. Една от многото възможности е границите да бъдат възприемани като линии, които винаги предизвикват чувството за принадлежност към една от двете страни. Бауман твърди, че границите изчезват, заличават се различията между тук и

там, близко и далечно, вътрешно и външно, сигурност и несигурност.⁶ Грийн отрича идеята, че границите са на изчезване и смята, че е най-добре да бъдат възприемани като активен субект.⁷ Анализът на граничните линии, присъстващи в електронната агора на британската общност, изисква разбиране на спецификата на формите и процесите на социална комуникация, която в мрежовото общество включва както мултимодални платформи така и интерактивни хоризонтални мрежи за комуникация, изградени около Интернет.

Мрежите са сложни структури за комуникация, построени около набор от цели, те са програмирани и самостоятелно конфигурирани в същото време. Техните цели и оперативни процедури са програмирани в социални и организационни мрежи от страна на социалните актьори. Мрежите не са специфични за двадесет и първи век общества, те представляват основен модел на всички видове живот. Фритьоф Капра пише, че „мрежата е модел, който е общ за целия живот. Където и да видим живот, ние виждаме мрежи“.⁸ Силата на мрежите е в тяхната гъвкавост, адаптивност и способност за самостоятелно преконфигуриране. Социалната мрежа е социална структура, съставена от набор от социални актьори (физически лица или организации) както и набор от връзки между тези участници.⁹ Социалните мрежи, представляват платформа за обмен на мултимедийно съдържание в режим на реално време за неограничен брой потребители по целия свят. Социалните мрежи в голяма степен могат да бъдат определени като прост комуникационен модел, всеки интернет потребител може да си отвори акаунт и да стане част от комуникационния процес. Потребителите на социални мрежи актуализират информацията на своята страница с помощта на всякакъв вид мултимедийно съдържание, независимо дали са кратки текстови бележки, видео, линкове към други интересни ресурси. Периодичното обновяване зависи от индивидуалната социална активност на всеки участник. Важен компонент от интерактивния комуникационен процес в социалните мрежи се явява възможността да се обменят съобщения: на принципа на електронната поща – лични съобщения, форуми – стената, в режим на реално време – чатове, дистанционно се организират срещи и мероприятия с голям брой участници и се създават тематични групи и съобщества, обединени от общи интереси.

Формирането на британската общност в България е миграционен процес, който придобива масов характер в началото на XXI век, пикът е регистриран между 2006 и 2008 година. В научната литература британците в България са описвани като лайфстайл мигранти и тъй като лайфстайл миграцията е ново явление, тя още не се е превърнала в обект на много академични проучвания към днешна дата.¹⁰ Предимно социолози, антрополози и географи изследват тенденциите в развитието на лайфстайл миграцията на различни социални групи от цял свят. Този тип мигранти пътуват от и до много различни места, с очевидно разнородни мотиви, като показват многообразни модели на мобилност. Някои се връщат всяка година, а други мигрират трайно. Мотивацията може да е много различна при отделните мигранти, но един от обединяващите фактори е убеждението им, че промяната на местожителството ще доведе до по-добър и попълноценен начин на живот. Те са хора, направили съзнателния избор не само за това как да живеят, но и за това къде да живеят.¹¹

Използваните етнографски методи за набиране на първична информация са структурирани и полуструктурирани интервюта, включено наблюдение и свободни разговори, анализи на социални мрежи, блогове и онлайн форуми, в които участват активно британски граждани. Изследването е осъществено в продължение на три години от 2011 до 2014 г., като е фокусирано върху британски граждани, живеещи към момента в районите Велико Търново, Габрово, Попово, Търговище, Шумен, Силистра и Видин. Проведени са 34 интервюта с британски граждани от двата пола, на възраст между 24 и 73 години с различно образование и социален статус. Сред интервюираните са както британци, живеещи в България през последните 10–12 години, така и новопристигнали. Целта на настоящата статия е получаване на ново качествено знание за протичащите комуникационни процеси сред новите имигранти в България в дигитална среда.

Привлечени от красивата природа и климата, британците в България се установяват да живеят в малки градове и предимно в села. Някои села се превръщат в особено популярни дестинации и там живеят между 8 и 10 семейства, но в други е само едно или дори останал вдовец или вдовица. Социалните мрежи са уникална въз-

можност за тях да общуват всекидневно, създавайки отворени или затворени тематични групи. При лоши климатични условия и при недостъпни пътища, онлайн комуникацията се явява дори единствената, без да се противопоставя на реалните всекидневни контакти с живеещите в същото селище. Комуникационната мрежа на британската общност в България се осъществява на границата между два свята – виртуалния и реалния. Какъв вид социални мрежи и виртуални граници създават те? Конструирана ли е истинска агора? Ако да – как електронната агора обединява и разделя британците в България? Отговори на тези въпроси ще бъдат търсени в подкрепа на следната работна хипотеза: британците в България изграждат по-силни връзки и създават нови граници помежду си в кибер пространството. Реалната граница, с която британците в България се сблъскват в процеса на общуване помежду си е териториалната отдалеченост, но във виртуалното пространство са налични мултимедийни платформи, около които се конструират нови правила и граници на комуникация. В комуникационния процес на общността наблюдаваме два типа граници, които в настоящото изследване условно наричаме *външна* и *вътрешна*. Външната е между реалния и виртуалния свят, тя е много пропусклива и лесно преодолима, но при липса на индивидуална техническа компетентност, връзка с глобалната мрежа, технологично устройство и др. тя се втвърдява. Веднъж попаднали в света на виртуалното, британците генерират нови вътрешни граници на достъп до социално членство, които се създават от самите тях.

Виртуалното пространство е различно от реалното, то повдига много въпроси за граници, групи, диаспори, създава една нова култура и виртуална идентичност. Какво се случва във виртуалния свят и какви са и могат да бъдат британците там? Кой съм аз? Отговорът на този въпрос, според Ериксън може да бъде различен в зависимост от това какво мисля аз за себе си, какво мислят другите за мен и какво аз мисля, че другите си мислят за мен.¹² Във виртуалния свят обаче мога да изобретявам собствената си идентичност като сменям пола, възрастта, професията, родното си място и всички онези социални маркери, които помагат за формирането и поддържането на идентичността. Потребителят на глобалната медия има възможност

да се откъсне от религиозните, етническите, социалните и сексуални предразсъдъци и пред него се разкрива възможност да разгърне един нов образ на самия себе си, оставайки скрит в кибернитичната анонимност, като умело играе със своята множествена дигитална идентичност. Възгледът за дигиталната идентичност е един от фундаментите в медийната теория на Интернет, една от областите, в които визията за Мрежата значително се доближава до мечтаната Аркадия и възможността да бъдеш щастлив и освободен от оковите на социалните норми и личностните ограничения на физическата действителност. Физическото и социалното тяло се отваря, превръща се в „тяло без органи“, разтваряйки се в потоците на информация и комуникация.¹³

Как се отразяват виртуалните процеси на комуникация и развитието на информационните технологии върху способността на британците за контрол върху собствения живот и предоставят ли им възможност за различно самопредставяне? Мануел Кастелс твърди, че „на базата на наличните и достъпните за тях културни материали, социалните актьори изграждат нова идентичност, предефинираща позицията им в обществото и чрез това целият постигането на трансформация на цялостната социална структура“¹⁴. Тогава, изграждат ли нова социална структура британците в България?

Британците идват в България с опит в интернет общуването. Самата идея за промяна на местожителството вече предполага възможност или желание/нежелание за идентичностна промяна. Някои от изследваните британци регистрират профила си под чуждо име и с чужда профилна снимка, като не предлагат реална информация за самоличността си. Не всички британци се самопредставят по този начин. Повечето от тях избират собствената си снимка за профилна, но не са изключение и тези, които поставят снимка на животно, растение или снимка от младините си. От една страна, това е заложено като възможност сред интернет потребителите с цел запазване на личните данни, но от друга страна, е познато в научната литература като експериментиране с идентичности. Същевременно обаче лесното прехождане от роля в роля във виртуалното пространство (а понякога и едновременното представяне с няколко идентичности), бързото заместване на едни предпочитания с други води до загуба на чувството за реалност.¹⁵

Общуването чрез изпращането на имейли е много разпространено сред изследваната група. То е средство за масово и същевременно лично информиране на голяма аудитория. Чрез имейлите британците се осведомяват за предстоящи благотворителни кампании, популяризират се събития, осъществяват се бизнес цели. Много британски фирми имат списък със свои клиенти и го използват, за да ги държат в течение за нови стоки и услуги.

Електронната агора изпълнява специфични функции за британците:

- информационна – включва предоставяне на информация за ключови събития в обществото;

- корелативна – включва обяснение на значението, интерпретация и оценка на събитията и информация, установени от нормите в държавата приемник;

- приоритизиране на събития и информация;

- осигуряване на приемственост и последователност – подкрепяне на доминиращата култура и културните постижения на държавата приемник наравно със собствените, както и подкрепа на общите ценности;

- развлекателна – предоставя развлечения, разнообразни средства за отдих и креативност;

- мобилизационна – агитира за обществено значими цели.

Британските блогове в България не са много, но са активни и са една от добре функциониращите мултимедийните платформи за комуникация в общността. Споменатите функции присъстват в блога „A Letter From The Back Of Beyond – A Bulgarian Blog” – „Писмо от другата страна на отвъдното – Български блог“, чиято форма наподобява „личен онлайн дневник“. Според думите на самия блогър Крис Бейкън (с. Александър Стамболийски, област Велико Търново), целта му е да „опише живота на един англичанин, който живее в много малко българско село и е насочен към три различни групи хора. За тези, които са във Великобритания и обмислят да се преместят в България, за тези, които вече са тук и накрая за самите българи, които може би са любопитни да разберат как един чужденец възприема и се справя с живота в България.“ Блогът е създаден през 2010 и се характеризира с тематично разнообразие, в него се отразя-

ват честването на всички по-големи празници, промените на сезоните и природните бедствия, българската музика, информация за известни исторически личности, полезни съвети при покупка и ремонт на имоти и значими събития от културния календар на старата столица.

Индивидите могат да бъдат свързани в специфични за дадена мрежа типове отношения като приятелство, роднинство, идеи, виждания, традиции, финансови отношения, хипервръзки и други. Терминът социална мрежа се използва за описание на социалната структура, определена от тези взаимодействия. Връзките, чрез които дадена социална единица се свързва представляват конвергенцията на различните социални контакти на тази единица. Този теоретичен подход е релационен. Аксиомата на подхода на социалната мрежа, за да се разбере социалното взаимодействие е, че социалните явления трябва да бъдат преди всичко изследвани чрез свойствата на отношенията между и в рамките на самите единици, вместо със свойствата на тези единици.¹⁶ Всички интервюирани британци имат профили във Facebook, а някои и в Twitter или LinkedIn. Общуването е многопосочно както със семейството и роднините и приятелите от изпращащата държава, така и с новосъздадените приятелства в държавата приемник. В някои групи наблюдаваме наличието на рутина, като например всеки петък се провеждат куизове и всяка събота и неделя се задават въпроси какво ще готвят, коя книга ще четат, какъв тип градинска работа са планирали и т.н.

В началото на 2002 година британците, установили се в България, създават само две Facebook групи “My Bulgaria” и “British expats in Bulgaria”, като почти всички интервюирани членуват в тях. Впоследствие обаче се оказва трудно всички групи да бъдат изброени. Групите нарастват значително и обединяват хората около конкретни теми – животни, продажби, деца, готвене, женски клюки и т.н. Основната причина, поради която британците са толкова активни във виртуалния свят е, че чрез социалните медии, разпространяват и получават новини, молят за помощ и подкрепа, когато е необходимо, забавляват се, говорят с приятели и т.н.

Британските жени в България са обединени около групата „Lala’s.. Ladys and Friends Private Sanctuary“ – „Дрън, дрън, дами и приятелки частно убежище“, любопитен факт около тази група е, че

след създаване на множество приятелства онлайн и часове, прекарани в онлайн общуване, възниква идеята да се провеждат обяди на дамите с цел „да сложим лица на имената“, т.е. наблюдаваме първо онлайн общуване, което впоследствие се трансформира в общуване лице в лице. На тези обяди се събират жени от цяла България, като понякога разстоянието, което пропътуват, е от порядъка на 200–250 километра. Велико Търново, Стара Загора и Ямбол са сред градовете, в които се провеждат подобен тип сбирки. Те са наречени обяди само условно, защото прерастват във вечери и среднощни партита.

Детериториализацията е процес, при който се губи естествената връзка на културата с географските и социални територии, връзката между идентичност и местност не е задължителна.¹⁷ Освобождават се културни знаци от определени места и започват да се движат през времето и пространството, където си взаимодействат с други културни форми. Повечето от виртуалните общности са по природа детериториализирани и свързват хората, които се вълнуват от едни и същи теми, идеи, проекти, цели, начинания и т. н., независимо от географските или институционалните граници. Може да се каже, че на новата виртуална територия, близостта е семантична, а не географска или институционална. В киберпространството географската близост не е изчезнала, а се е преопределила като важен клас от семантичната близост, каквито са също езикът, предметът, политическата и сексуална ориентация и т.н.¹⁸

Но като „противодействие“ на детериториализацията възниква понятието ретериториализация, повторно териториализиране за обособяване на ситуация, в която хората се опитват да създадат нов културен дом, където и да отидат.¹⁹ Във Facebook възникват групи, чиито основен признак на обединение е определено населено място. Например британските администратори на фейсбук групата „Павликени“ прибавят като допълнително изискване за членство „това е приятелска група за всички, които живеят в и около чудесният град Павликен“. Подобен подбор на участниците, акцентиращ върху определена територия не е нов за британците, в Шотландия съществува група, в която могат да членуват само шотландски жители или роднини на такива, с доказани роднински връзки или шотландски корени. Опре-

делящият и свързващ елемент в този тип групи и комуникация е конкретният регион и случващото се там. Това дава основание да регистрираме вътрешна граница, нова линия, която разделя и обединява.

Вземайки предвид позицията на Пиер Леви, че виртуалните връзки допринасят за общото нарастване на взаимодействието между хората, ще въведем твърденията и на Бриньолфсен, който изследва електронните общности, представляващи в интернет едно глобално село. Той твърди, че повишената свързаност предоставя потенциал за създаване на различни общности чрез предоставяне на възможност на физически лица да се обединяват и да създават социални и географски граници. „Точно както разделянето във физическото пространство, може да бъде оформено на географски групи, ние откриваме, че отделянето във виртуалното пространство, може да бъде оформено от групи със специални интереси.“²⁰ От силната връзка с територията и родното място, през детериториализацията на пост-модерността, стигаме до ретериториализацията, която анализираме във виртуалното.

Интересно преминаване на границата от реалното към виртуалното може да се наблюдава при организиране на Олимпийските игри „It’s a knock out“, проведени през юли 2012 година с благотворителна цел. Инфраструктурата на подготовката е осъществена почти изцяло онлайн от сформирани отборите, набиране на даренията, информиране на медиите и т.н. до самия ход на игрите, който е отразяван на живо от онлайн радиото Траст Глобъл. Базирано във Врачанско със съвременен оборудвано студио, радиото е с над 2,5 милиона онлайн слушатели по целия свят и всеки ден излъчва предаването „Закуска с Боби“ – „вкусен микс от български и световни новини, подправени с малко клюки и много музика“ – така представя работата си дългогодишният британски журналист. Няколко предавания са посветени специално на игрите и ги предхождат, като целта е да се даде значителна гласност на събитието и да се съберат допълнителни средства. Дарители от много държави подпомагат кампанията като изпращат малки суми. В процеса на подготовка връзките, които се изграждат в общността са изключително емоционални и се оформи динамична виртуална среда, управлявана от социално значими личности. Разбира се, наред с подготовката, протичаща в интернет,

са проведени и съпътстващи срещи и телефонни разговори, но техният дял е доста малък от целия обем общуване.

Само няколко дни след голямото събитие, отразено в национален мащаб, на което бяха събрани дарения за подпомагане на спешната помощ в гр. Велико Търново и региона, настъпва голям разрыв в отношенията на британците във виртуална общност. Вследствие на вътрешно нормативно ограничение, поставено от администраторите да не се рекламира под никаква форма в групата “British expats in Bulgaria”, постването на афиш за друго благотворително събитие е свалено. Някои участници се почувстваха засегнати от твърде избирателния подход на рекламните и напуснаха групата, агитрайки и други. Създадена е нова група, а старата е преименувана на „The Very friendly group for expats and Bulgarians“. Актът на администратора, разбира се, е само повод за настъпилите разединения, причините се коренят в борба за лидерство, претенции за компетентия, разногласия относно бенефициента и др. Отвъд границата на реалното, във виртуалния свят британците са обединени чрез лесния начин на свързване и множеството канали на комуникация, но в същото време са разделени от нови вътрешни граници на административен достъп в социалните мрежи. И други обществени събития са организирани и популяризирани във виртуалното пространство, но олимпийските игри са най-мащабните. Възможно е и струпването на голямо количество хора също да е изиграло роля на своеобразен катализатор допринесъл за скандалния развой на събитията.

Рядкост са приятелствата, дължащи се на физическото съседство в едно и също населено място, но се пораждат нови във виртуалния свят. Причината за това е, че британците не могат да избират кой ще бъде техен съсед, но могат да избират в коя фейсбук група да участват и в кой блог да пишат или да четат. В електронната агора се изграждат нови връзки и приятелства, които са плод на свободен избор, а не на териториална или географска близост.

Виртуалните общности са разглеждани като пространства, където индивидите свободно изобретяват себе си, надхвърляйки зададените от социалната среда ограничения. На базата на представения случай с Олимпийските игри на британската общност, можем да направим следните изводи, които потвърждават и работната хипотеза.

Онлайн мрежите за комуникация са освободени от географски, в някои отношения и от политически и национални граници, но създават друг тип граници, мислени като невидими линии, които Сара Грийн теоретизира. Невидимите линии, които според Грийн предизвикват чувството на двете страни, се превръщат във видими външни и вътрешни граници на комуникационно ниво за изследваните британци. Външната граница е напълно поръозна, като всеки, който иска да се включи във виртуалния свят може да го направи, стига да има достъп до интернет и технологично устройство. Правилата на вътрешните граници на включване или изключване са определяни най-вече от администраторите. Докато дискусиите са предимно на свободна тема, всеки може да се присъедини, но активното участие изисква задълбочено познаване на материята и опит за това какъв вид мнения, теми и поведение ще се приемат за смислени и заслужаващи внимание от останалите потребители. Когато много от потребителите освен онлайн се познават и лице в лице, подкрепящите се кръгове стават по-силни, а процесът на устояване на границите по-стабилен.

БЕЛЕЖКИ

¹ **Castells, M.** Communication power. Oxford, Oxford university press, 2009, p. 25.

² **Held, D.** Models of Democracy. Cambridge, Polity, 1987, p. 1–35.

³ **Rheingold, H.** The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier [онлайн ресурс]. Howard Rheingold. – <http://www.rheingold.com/vc/book/>, актуален към 12.07.2014.

⁴ Пак там

⁵ **Левин, П.** Кибердемократията [онлайн ресурс]. – В: Литературен вестник – <http://www.slovo.bg/old/litvestnik/208/lv0208005.htm>, актуален към 14.05.2014.

⁶ **Бауман, З.** Глобализацията: Последствията за човека. София, ЛИК, 1999, с. 46.

⁷ **Green, S.** Lines, Traces and Tidemarks: reflections on forms of border-line-ness [онлайн ресурс]. EastBordNet. – http://www.eastbordnet.org/working_papers/open/documents/Green_Lines_Traces_and_Tidemarks_090414.pdf, актуален към 15.07.2014.

⁸ **Capra, F.** Hidden Connections: Integrating the Biological, Cognitive and Social Dimensions of Life into a Science of Sustainability. New York, Random House, 2002.

⁹ **Wasserman, S., Faust, Katherine.** Social Network Analysis in the Social and Behavioral Sciences. -In: Social Network Analysis: Methods and Applications. Cambridge, Cambridge University Press, 1994, p. 3–27

¹⁰ **Torkington, K.** Defining Lifestyle Migration [онлайн ресурс]. Universidade do Algarve. – <https://sapientia.ualg.pt/bitstream/10400.1/1403/1/torkington%202010.pdf>, актуален към 15.07.2014.

¹¹ **Ноеу, В. А.** From Pi to Pie: Moral narratives of noneconomic migration and starting over in the postindustrial Midwest. – Journal of Contemporary Ethnography, 2005, № 34(5), p. 586–624.

¹² **Ериксън, Е.** Идентичност: младост и криза. София, Рива, 2013.

¹³ **Попова, М.** Дигитализация на идентичността и медийна рефлексия. [онлайн ресурс]. Медии и обществени комуникации. – <http://media-journal.info/?p=item&aid=20>, актуален към 19.07.2013.

¹⁴ **Кастелс, М.** Информационната епоха: икономика, общество и култура. Том II. Силата на идентичността. София, ЛИК, 2006, с. 20–21

¹⁵ **Turkle, S.** Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet. New York, Simon& Schuster, 1995, p. 9–26

¹⁶ **Scott, J.** Social Network Analysis: A Handbook. Thousand Oaks, Sage Publications, 2000, p. 57

¹⁷ **Morley, D., Robins, K.** Spaces of Identity: Global Media, Electronic Landscapes and cultural Boundaries. London, Routledge, 1995, p. 32

¹⁸ **Левин, П.** Пос. съч.

¹⁹ **Tomlinson, J.** Globalization and Culture. Cambridge, Polity, 1999, p. 78

²⁰ **Watkins, C.** The Young and the Digital: What the Migration to Social Network Sites, Games, and Anytime, Anywhere Media Means for Our Future [онлайн ресурс]. Beacon Press. – <http://theyoungandthedigital.com/the-book/>, актуален към 16.07.2014.

ЛИТЕРАТУРА

Публикации

Бауман, З. Глобализацията: Последствията за човека. София: ЛИК, 1999.

Ериксън, Е. Идентичност: младост и криза. София: Рива, 2013.

Кастелс, М. Информационната епоха: икономика, общество и култура. Том II. Силата на идентичността. София: ЛИК, 2006.

Capra, F. Hidden Connections: Integrating the Biological, Cognitive and Social Dimensions of Life into a Science of Sustainability. New York, Random House, 2002.

Castells, M. Communication power. Oxford, Oxford university press, 2009.

Held, D. Models of Democracy. Cambridge, Polity, 1987.

Hoey, B. A. From Pi to Pie: Moral narratives of noneconomic migration and starting over in the postindustrial Midwest. – Journal of Contemporary Ethnography, 2005, № 34(5), p. 586–624.

Morley, D., Robins, K. Spaces of Identity: Global Media, Electronic Landscapes and cultural Boundaries. London, Routledge, 1995.

Scott, J. Social Network Analysis: A Handbook. Thousand Oaks, Sage Publications, 2000.

Tomlinson, J. Globalization and Culture. Cambridge, Polity, 1999.

Turkle, S. Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet. New York, Simon& Schuster, 1995.

Wasserman, St., Faust, K. Social Network Analysis in the Social and Behavioral Sciences. – In: Social Network Analysis: Methods and Applications. Cambridge, Cambridge University Press, 1994, p. 3–27

Интернет-базирани източници

Левин, П. Кибердемократията [онлайн ресурс]. – В: Литературен вестник - <http://www.slovo.bg/old/litvestnik/208/lv0208005.htm> , актуален към 14.05.2014.

Попова, М. Дигитализация на идентичността и медийна рефлексия. [онлайн ресурс]. Медии и обществени комуникации. – <http://media-journal.info/?p=item&aid=20> , актуален към 19.07.2013.

Green, S. Lines, Traces and Tidemarks: reflections on forms of borderliness [онлайн ресурс]. EastBordNet. – http://www.eastbordnet.org/working_papers/open/documents/Green_Lines_Traces_and_Tidemarks_090414.pdf, актуален към 15.07.2014.

Rheingold, H. The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier [онлайн ресурс]. Howard Rheingold. – <http://www.rheingold.com/vc/book/> , актуален към 12.07.2014.

Torkington, K. Defining Lifestyle Migration [онлайн ресурс]. Universidade do Algarve. – <https://sapiencia.ualg.pt/bitstream/10400.1/1403/1/torkington%202010.pdf> , актуален към 15.07.2014.

Watkins, C. S. The Young and the Digital: What the Migration to Social Network Sites, Games, and Anytime, Anywhere Media Means for Our Future [онлайн ресурс]. Beacon Press. – <http://theyoungandthedigital.com/the-book/>, актуален към 16.07.2014.